

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Deželni zbor kranjski.

Bela Ljubljana je nam Slovencem središče in osrčje vsemu narodnemu življenju. Ona je najvažnejše mesto za nas pa tudi čedalje bolj vredna te imenitne prednosti. Uže njena lega sredi najkrepkejše slovenske dežele je kaj vreda. Vrhu tega je pozidana sredi rodovitne planjave, obrobljene od veličastnih gora in zadnji čas se širi, narašča in razteguje na vse strani, najbolje proti Rožniku in Poljanam, Šiški in železnici. Naposled prebiva v njej slovenski rod v ogromnej večini, ki čedalje čvrsteje otreša raz sebe nadležno tujstvo. Ulice kažejo slovenske na pise, pomestu slišimo malo nemški, največ slovenski, kar se od leta do leta bolje pozna. Vkljub raznim naporom je slovenski narod ondi po lastnih močeh, po lastnem prizadevanji toliko prodrł, da smemu belo Ljubljano uže sedaj veseli pozdravljati kot slovensko mesto.

Pri takšnih razmerah bilo bi pričakovati, da je ljubljansko županstvo z mestnim zastopom vred slovensko, da ima glavno mesto slovenske dežele kranjske svojega slovenskega deželnega glavarja in slovenski deželni odbor. Žali Bog, temu še ni tako. V obeh zastopih še se kot klešči zariti držijo nemčurji liberalci. Da se to na bolje spremeni, to želi vsak pošten Slovenec, na to delajo vsi ljubljanski in kranjski narodnjaki. No, in v mestnem zastopu zmagajo pri bližnjih volitvah gotovo Slovenci. V leta dneh morajo v ljubljanskem rotevži dobiti prvo besedo — Slovenci. O tem sedaj ne dvomimo. Toda drugače je zastran deželnega glavarja in deželnega odbora kranjskega. Tukaj bi Slovenci morali še cela dolga tri leta čakati, preden se obrne po navadnej poti na bolje. Kajti preden je nemško-liberalno ministerstvo knez Auerspergovo odstopilo, dalo je pod strašanskim pritiskom vladinim sedanji nemškutarski deželni zbor izvoliti, v katerem so Slovenci bili v manjšino potisnjeni. Največ zaslug tukaj sta imela znani Vestenek in zviti Kaltenegger. — Slednji postal je tudi deželni glavar, trd Nemeec v skoraj čisto slovenskej deželi.

Med tem je prišlo novo ministerstvo grof Taaffejevo. Pri volitvah za državni zbor so kranjski Slovenci sijajno zmagali, tudi v Ljubljani. Nadejali se so, da bode deželni zbor razpuščen, ker so slovenski poslanci dokazali nepostavnosti in krivice, katere so se pri volitvah godile. To pa se ne zgodi vkljub temu, da je Vestenek malo častno iz Kranjske pete odnesel, vkljub temu, da je Kaltenegger deželno glavarstvo odložil, vkljub temu, da so Slovenci pri volitvah za trgovske in obrtniške zbornice zmagali. Zakaj pa vlada tedaj neče razpustiti kranjskega deželnega zbora, če se sicer rada naslanja na slovenske poslance v državnem zboru? Uzroka tehtnega res ni čuti. Pravijo: potrpite. No, dve leti čakati je uže nekaj. Trdijo: ne kaže; kajti če razpustimo kranjski deželni zbor, tedaj moramo še druge razpustiti, zlasti pa državni zbor. To nam ne gre v glavo! Drugi deželni zbori nas ne brigajo nič, in državni zbor je vsled direktnih volitev odcepljen od deželnih zborov. Jalovost ovih razlogov je tako očitna, da po pravici mislimo na druge. Ti pa bodijo katerikoli, Slovenci si v takšnih okoliščinah smejo sami pomagati, ako je le mogoče. No, in to je sedaj mogoče.

V deželnem zboru je samo 36 poslancev in v njem večina nemških liberalcev tako neznatna, da še niti veljavno sklepati ne morejo, ako toliko zasramovanih sovražnih Slovencev ni v zbornici navzočih. Če pa deželni zbor veljavno zborovati ne more, potem ni mogoče deželnega proračuna v red spraviti in mnogo drugih silno potrebnih zadev. Po tem takem je vlada prisiljena deželni zbor razpustiti in nove volitve razpisati. Slovenski poslanci kranjski imajo toraj osodo Vestenekovega zbora v svojej oblasti.

Ali pa bodo res tako ravnali? To je skoraj gotovo. Ko se je vlada lani obojavljala deželni zbor razpustiti, izrekli so slovenski poslanci, da jih v ta zbor ne bode več nazaj. Dobro, treba je le, da pri tem ostanejo in deželni zbor sedanji bo kmalu pokopan. To je zavoljo mnogih uzrokov tudi še zaradi sledečega želeli.

Svitli cesar obiše drugo leto Trst in toraj tudi slovenske dežele. Štajerski, koroški Slovenci smo v manjšini. Mi ne moremo lahko oficijelno ali uradbeno pred ljubljenege vladarja. Drugače je na Kranjskem. Tukaj lahko dobijo do tiste veličastne dobe, ako le hočejo, slovenski deželni odbor s slovenskim deželnim glavarjem in tako zamore slovensko ljudstvo prvokrat oficijelno stopiti pred deželnega vladarja iz preuzvišene hiše habsburške. Ako pa se to ne zgodi in če še v Ljubljani, glavnem mestu, Slovenci ne zmagajo v mestnem zastopu, potem bodo zopet tuji in slovenski odpadniki nam pot zastavljali do svitlega cesarja. To pa gotovo ni modro. Zatoraj trdimo, da je razpust deželnega zbora kranjskega v prav dinastičnem smislu potreben in štajerski Slovenci to iz celega srca želimo, da se zgodi.

O ljudskem šolstvu na slovenskem Koroškem.

(Spisal V. J.)

III. Kakšne pa naj bodo naše ljudske šole, da so naše mladini tudi prav koristne, in kaj nam je storiti, da se iste tudi v tem smislu preustrojijo?

Šole naše naj bodo tako urejene, kakor naše postave določujejo.

V prvej vrsti mora se § 19. državnih osnovnih postav v naši šoli spoštovati, kateri določuje sledeče: Vsa narodna plemena v šoli so enako-pravna, in vsako pleme ima nepovredljivo pravico, svojo narodnost in svoj jezik čuvati in gojiti. V deželah, v kterih stanuje več narodnih plemen, naj bodo javna učiteljišča napravljena tako, da se vsakemu teh plemen dado potrebni pomočki za izomiko v svojem jeziku, a da ne bode nikomur sila naučiti se kterega drugega deželnege jezika. Da se pa določbe tega § ne izvršujejo, dokazali smo v prvem delu našega spisa, iz kterega ljubi bralec sprevidiš, da je naš deželni šolski svet zaukazal, da se morajo vsi otroci nemški učiti, ter da mora biti na vseh šolah nemški učni jezik.

Mi previdimo korist nemškega kot drugega našega deželnege jezika. Tudi hočemo, da se naši otroci nemščine učē, a nikakor ne moremo pripustiti, da bi se naš materni jezik tako v kot postavljaj, kakor se je do sedaj godilo. Mi odločno zahtevamo, naj bode na naših domačih šolah učni jezik slovenski in da naj se otroci na podlagi materinege svojega jezika nemščine učijo, kar edino je pedagogično prav.

Mi toraj nočemo nič druga, nego to, kar nam je v § 19. drž. osn. postav zagotovljeno in res pravi bebeci smo, da si pustimo toliko časa od presvitlega cesarja samega nam danih pravic kratiti.

Kaj pa določuje šolska postava od 14. maja 1869?

§ 1 omenjene postave pravi:

Namen ljudske šole je otroke n r a v s t v e n o -krščansko izrejata. Da, krščanska izreja, to je poglavitno in če kedaj, je posebno v sedajnem popačenem času, sila potrebno, ako hočemo duševni propad ubozege ljudstva zabraniti. H krščanskej izreji pa spada v prvi vrsti k r š č a n s k i nauk, kateri se mora mladini globoko v srce vcepiti. In vendar pri nas tega storiti ni mogoče. Teško se bode dal glavni namen šole — krščanska izreja — doseči, kajti povedali smo, da vsled zanemarjenja materinščine v šoli naši otroci slovenskega katekizma brati ne znajo, se tedaj tudi povoljno učiti ne znajo. Po pravici smemo tedaj zahtevati, da se našemu jeziku ne prikrajšujejo postavno pripoznane pravice, da bode mogoče glavni namen ljudskega šolstva n r a v s t v e n o -krščansko izrejo naših otrok — tudi v resnici doseči.

§ 6. omenjene postave določuje: o učnem jeziku in o učenji kakega drugega deželnege jezika odločuje po zaslišanji onih, kateri šolo vzdržujejo, na podlagi postavnih določeb, deželna šolska oblast.

Na ta § se naši Nemci in nemškutarji naslanjajo in pravijo, saj je deželna šolska oblast o svojem času srenje in krajna šolska svetovalstva povprašala, ali naj bode na slovenskih šolah učni jezik nemški ali ne, in vse srenje odločile so se za nemški učni jezik; imate toraj takšne šole, kakoršnih ste želeli. Jako čudno se nam zdi, da je deželni šolski svet naše srenjske predstojnike in krajni šolski svetovalce o takej imenitnej stvari, kakor je učni jezik, povpraševal. Kaj neki je takratna vlada mislila? Ali je res priprosti kmet sposoben o pedagogičnih vprašanjih odločevati? Kteri izmed naših srenjskih predstojnikov vé kaj o važnosti in pomenu učnega jezika! Ali je deželni šolski svet takrat, ko je povpraševal, tudi razložil vprašanjem pomen učnega jezika in pa postavne določbe? Ali je naš kmet v resnici zahteval, naj bode podučni jezik nemški in da naj se materni jezik popolnoma odpravi? Nikoli ne! Resnica le je, da je ljudstvo želelo, naj se otroci v šoli tudi nemščine učē, a nikdar ni zahtevalo, da naj se otroci s a m o v n e m š k e m j e z i k u p o d u č u j e j o, slovenščina pa tako v stran potiska, kakor se godi. Ako bi bil kdo ljudstvo o pomenu učnega jezika in o važnosti materinege učnega jezika podučil, nikdar bi ne bila postala taka zmešnjava. Kratko rečeno: ljudstvo želelo je le nemščino kot učni predmet, naši Nemci pa naredili so iz učnega predmeta učni jezik in sedaj se nam posmehujejo in pravijo: „saj ste želeli takih šol“. Pa tudi ta trditev ni resnična, kajti znano je, da je neka občina prosila za upeljavo slovenskega učnega jezika v tamošnji šoli in deželni šolski svet je ovo prošnjo odbil, toraj sploh ni resnica, da imamo take šole, kakoršnih želimo. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Koliko več izda rezana in zdrobljena klaja.

Rezati in drobiti živinsko klajo je zelo koristno ne le gospodarju, ampak tudi živini. Angleži so v tem oziru natančne skušnje napravili in te so pokazale, da 100 kilogramov rezanega sena toliko zaleže, kolikor 130 do 140 kilogramov nerezanega celega sena. 100 kilogr. zdrobljenega ovsa toliko redi, kolikor 170—180 kilogr celega ovsa, če se med njega rezane slame in sena primerno pomeša, da so konji primorani sprejeti klajo žvekati. 100 kilogr. mletega graha, mlete leče, boba redi toliko, kolikor 300 kilogr. nemletih teh sadežev. 1 kilogr. drobljenega in poparjenega graha, boba ali turšice nadomestuje 3 kilograme ovsa.

Menjati s sadeži je tudi sočivarju koristno

Sočivar, ki se umnih pravil pri sočivji reji drži, bode tudi s sadeži na istem zemljišči menjal, kajti pametno kolobarjenje s sočivjem je zelo hasnovito. Komur je mnogo gnoja na razpolaganje, ta naj vsako leto jedno polovico svojega vrta dobro pognoji. Še hasnovitnejše pa je, ako si sočivnjak na tri dele razdeli. Na tak način si varuje gnoj in vendar pridelka ne strada. Na pognojeni tretji del vrta se sadijo in sejejo tako imenovani izsesajoči sadeži: razne sorte zelja, salate, špinače, hren, mesečna redkev, luk, belar, kumare, endivije, petersil itd. Na drugo tretjino pa take rastline, ki zemljo manje izpijejo. K tem pripadajo: repa, korenje, pesa, kolraba, navadna redkev in krompir. Na tretji del pridejo rastline, ki zemljo najmanje izvlečejo. Sem spadajo vse sorte sočivja, grah, bob, leča in razne čebulovine.

Kako meso čvrsto ali frišno ohraniti. Po japonski se meso na tale način čvrstvo ohrani. Vzamejo navadno porcelanasto posodo in položé v njo sirovo meso, katero z vrelo vodo polijejo. Tako se snovi v mesu, ki jajčno beljakovino v sebi imajo, po vrhu mesa strdijo in napravijo nekakšno skorjo, ki brani vodi, da ne more v meso vdirati. Na to se na vodo še nekoliko olja vlije, katero zraku brani, da ne more do mesa, in ga tako osmrarenja brani. Pravijo, da je tako hranjevano meso boljše od onega, ki ga v plehastih škatljah hranujejo. Po kuhanju s plehasto škatljo vred izgubi meso svoj dober okus in se včasih v kepo trdega vlakna skrči, da pravemu mesu še skoraj podobno ni.

Kako se uši svinjam preženó. Ušivo živinče se najprej s toplo zajfno vodo, s ščetjo ali krtačo do dobrega osnaži ostudnega mrčesja. Tako omito živinče se potem dene v hlev, ki je bil s suho, čisto nasteljo dobro postlan. Na to se vzame maža, ki se je iz 7-5 gramov živega srebra in pa iz 250 gramov zelene žajfe naredila. S to mažo se živinče tam, pa ne predebelo in premočno, po-

maže, kder so se grdi zajedavci najbolj naselili. Vsak dan se stara maža, preden se žival na novo pomaže, z nje zmiže. Ščet mora vsakokrat pomagati. Ko bi ta pomoček ne hotel brž pomagati, se mora s špiritom ali pa s tobakovo vodo ali pa z vodo, v kateri se je petersilovo seme kuhalo, žival vmivati. Včasih so se uši pregnale, če so svinje s smetano ali matudo vmivali.

Kako pomagati, da krava ne more sama sebe posesati. Najdejo se krave, ki imajo ničvredno navado, da same sebe posesajo. Te napačne krave odvaditi, je prav prosta in lahka reč. Priveže se taki kravi na rogove poprečna palca, ki je tako dolga, da še na obeh straneh črez rogove kakih 30 centimetrov moli. Konci se morajo biti nekoliko poostreni. Priveže se palca z močno špago prav trdno, da je ne more z rogov zbiti. Privezana palca na rogove kravi sesanje na lastnih sesih stori nemogoče. Brž ko se želja po sesanju pri kravi zgubi, kar se večidel v kratkem zgodi, se palca iz rogov vzame.

V Žavci bo dne 3. septem. premiranje konj, o katerej reči smo uže potrebno naznanili. Drugi dan t. j. 4. septembra vrši se prva konjska dirka v Savinjske dolini. Potrebno smo uže povedali. Dostavimo še, da znašajo darila dirkarjem 40 fl., 30 fl., 20 fl., 10 in 1 zlat. Konje treba dan poprej pri g. Hausenbichlerji v Žavci naglasiti. Pri tej priložnosti položi vsak, kateri se hoče dirke udeležiti pri g. Hausenbichlerji 3 fl. Po dirki bode srečkanje, loterija ali žreb po 10 krajcarjev. Dobitke so: 1letno žrebe, krasna konjska oprava, dve lični konjski odeji, dve lepi okinčani uzdi, dve zali knaftri, težka konjska odeja, ličen podpas, močna knaftra, popolna brzda, krasen bič itd. Želimo srečnega uspeha in dobrega dopisa za „Slov. Gospodarja!“

Opozorujemo na denešnje oznanilo zastran Dupuisovega luga za varovanje pšenice zoper snet. Razni gosponarski listi, med njimi „Wiener landwirthschaftliche Zeitung“ hvalijo to sredstvo.

Sejmi na Koroškem 5. sept. v Pliberku, 21. Gmind, Gradišče, sv. Jakob v Rožu.

Dopisi.

Iz Podsrede. (Blizu 100 let stara slovenska okrožnica tiskana) našla se je v knjižnici naše župnije. Ona spričuje, kako so uže v pretečenem stoletju slovenščino pripoznavali kot v deželi navaden jezik ter v njem uradovali. Tem bolje piškivo je, če se den denešnji obotavlja in brani slovensko uradovanje. Okrožnica se od besede do besede glasi tako: „Currenda na ufse podloshne tega Krasa. Veliku Schwaringe, inu potosheine so naprei pershle, de so eni, kateri so savolo she mineniga Napokoja is Stellingo h'soudashni, inu tudi s' gradeshkim zuhtaufam postrafani, inu pale na konz predniga Mefsza Augusta iz pregnadlivam

odpufhainam nashiga Presvetliga Krala na svoi dom nasai pufheni bli, s' hudobno lesho resglasili, de le te straifinge *nifso ta Presvetli Kral, ampak le ti Krasamti, duhouske*, inu *defbenske Gosposke naloshili*; inu de satorei leti postraifani, inu na takshno visho obsojeni so se fhe per perhoju nashiga Presvetliga Krala u Gradez hitro na svoi dom spustiti mogli. Leta naumnii, inu lesnivii govor so taisti, kateri so komei taku gnadlivu odpufhaine sadobili, med jeh sofsedam, inu tudi drugim (kokar se je resvedlu) resglasili.

Leta zel foush, inu lesnivii resglasen govor so ta Presvetli Kral is veliko navollo sashlishati mogli; inu so satedei per ti sadui skus reif hi pale to vifsoko povelu dali, u'fsem hmetam to nasnajne dati, de ta Presvetli Kral ja sadosti fposnajo de ti napokorni podloshni to, taistim is lastno previfsoko volo, nalosheno straifingo skus stellingo h' soudafhni, inu u' zuhtaus so savoi nieh namar-niga saderfhaina zel sashlufhili; vonder pak u' tem gvifhniimu upainu, de se bodo posehmu pokoinu saderfhali, inu se h' jeh Wirtshofti na svoi dom hitro nasai vernili, so ta Presvetli Kral sa to pervokrat jem to sashlusheno straifingo pa le na takfeno vifho odpustili, de leti, kateri bi sche nar to mainshi napokorsehno, alli napokoi skasati dali, sche veliku oisreish, inu bres odpufhaina straiffani postali boio.

Enu tedei kokar so drugu se u'fsem podloshnim is previfsoko Kralovo is govoram sturjeno povelu h' tem zilu osnani, de se nobeden skus takfhen foush, inu straifinge vreden resglasf sape-lati pusti, ampak tak nemarni sape-lauz h' ti straiffingi svoi gruntnski Gosposki hitruu kafhe, inu zhes da.

Usaki podloshen, inu hmet more satedei bres u'fsega zwibla vedeti, de ta safhlufhena traiffinga tega zhezdavaina h soudafhni, inu u zuhtaus zhes te napokoine je bla samuzh od Presvetliga Krala narozhena; inu le she sgorei osnanenim saupeinam tega stanovitniga pobol'hejna (kateru so takshni na Dunovim skus krish zahna potrdili potrdili) odpufhena.

Sadnezh od samu sebe se saftopi, de ufsaki podloshen, kateri eno toshbo, ali Shwarengo is pravim, inu resnizhnim gruntam naprei pernefti ima, to pomuzh po naprei pifsani povelu pervizh per svoi gruntnski Gosposki, kader se per le ti iz resnizhno Shvvaringo nezh oprauti namore, per temu Kralovimu zhasstitutu Krasamtu; pale naprei per temu prezhasstitutu Gubernu, inu zel tudi per ti duneiski Svetli Regirengi iskati more, rasen totih sdei povedanih potu u' fhvvaringah, inu toshbah se nezh oprauti namore.

Danu u Kralovimu Mestu Gratz na II^{ti} dan tega Mefsa Septembra 1790.“

Od sv. Mihaela pri Šoštanjih. (Letina pred to č.) Kder se žito mlati, prepriča se lahko, da ne plenje predobro. Res, zadnja leta so bila sploh slaba, pa vendar smo še zmirom več zrnja pripelali, kakor letos. Ako prerano slane ne pade,

utegne se ajdina dobro obnesti in to nam potem nekoliko opomaga. Akoravno le po redkem de-žuje, vendar krompir v zemlji že gnjiti hoče, kar je tem bolj obžalovati, ker ta pridelek pri gospodarstvu mnogo odpehne, je okusna in dobra jed za ljudi pa tudi jako redilna hrana za pitavne prešiče. Koruza, fižol in proso obetajo lepega pridelka, tudi korenje in pesa so uže jako debeli, ravno tako zelje daje mnogo debelih glav pričakovati. S krmenskimi pridelki smemo sploh zadovoljni biti, tudi detelja mladica se je lepo obrasla. Soja se bode pa slabše obnesla od lani, akopram je vreme kaj ugodno. S predstojčim je poročilo o letini naših glavnih poljskih pridelkov po večini končano. Ostaje mi samo še pristaviti, da smo sploh od tekočega leta več pričakovali nego bodemo prejeli in skrajni čas je, da pride preobrat na boljše, sicer poginemo. Sedaj je še pa toča vse poklestila. Bog se usmili! J—k.

Iz Dobrne. (Letnica 1881), pravijo da je računska čudežnost. Če namreč posamezne številke soštevaš ali odštevaš, ali deliš, povsod boš naletel na številko 9. Tako soštevanjem 1 in 8 dobimo 9; 8 in 1 je 9; $1+8+8+1 = 18$, to je 2krat 9; $18+81 = 99$, zopet 2krat številka 9. Če odšteješ 18 od 81, boš dobil 63; soštej toti številki 6 in 3 bo 9, ali ji poštevaj 6krat 3 je 18, to je 2krat 9, ali s soštevanjem $1+8 = 9$; dalje v 63 je 9 zapopadeno 7krat, t. j. $7 \times 9 = 63$. Ako 81 razdeliš s 18, boš dobil 4, ostalo bo še 9. Podobna prikazen bila je zadnjic leta 1863, samo da tota letnica še ima 9 večkrat v sebi. Ako namreč med seboj poštevaš vse posamezne številke $1 \times 8 \times 6 \times 3$ dobiš 144, dobljene številke pa soštej $1+4+4 = 9$; če 1863 razdelimo s 9, bode 207, te tri številke soštete storijo zopet 9, t. j. $2+0+9 = 9$. — Še drugo redkost opazimo pri letnici 1881. Ako jo gledaš od strani ali jo na glavo postaviš, njena vrednost se ne bo spremenila. Tota posebnost je zadnjokrat bila leta 1111, a predzadnjic leta 1001; prvič bo se ta prikazen povrnila še le leta 8008, po tem 8118 in 8888, ker na ta način zamoremo previjati samo znamenke 0 in 1 pa 8. — Tako čudežno sestavljajo tudi letošnji rojstni dan našega svitlega cesarja. Če namesto besede „augusta“ napišemo številko 8, kar pomenja 8 mesec v letu t. j. da se namesto „18. avg. 1881“ postavi „18.8.1881“, potem izpustivši pike dobimo 1881881. Beri toto številko zgoraj ali zdolej, od desne ali leve strani, ona ostane ista. V sedanjem stoletji sta izmed 36.525 dnij samo še 2 dneva s tako lastnostjo, namreč 10. avg. 1801 (10. 8. 1881 = 1081801) in potem 11. avg. 1811 (11. 8. 1811 = 1181811). Podobno je bilo 8. avg. 1188 (8. 8. 1188 = 881188). Za 18. avg. 1881 sledeči taki dan, ki ga od 4 strani enako beremo, bode čez 6130 let 1. okt. 8011, t. j. 1. 10. 8011 = 1108011. To je zanimiva sestava, ki sedaj roma po časnikih.

Iz Ljutomera. (Popravek.) Nekdo iz Cvena poročal je nedavno v Gospodarja o novejši šoli,

ki se nameni tam staviti. Pravi, da bo velika dobrota to za deco, ki je do sedaj morala poldrugo uro daleč hoditi v Ljutomer. Mislimo, da je k večjemu eno uro hoda iz Cvena v Ljutomer. Pisatelj povdarja še, kako bodo otroci potem mogli staršem doma pomagati pri delu. To je nekaj. Vendar vkljub temu pravi sam, da je še nekaj nezadovoljnežev, ki šole nečejo. To mu verujemo. Nekaj težav dela vsakako novo plačevanje. Vendar tega nečem povdarjati. To naj drugi storijo! Jaz opozorujem le na to, da potem otroci na Cvenu ne bodo nikoli imeli tam službe božje. Tudi g. katehet bodo morali zaradi drugih pogostnih opravkov izostajati in tako bo tudi poduk v krščanskem nauku oteškočen. Brščas je ravno ta uzrok, zaradi katerega se ljudje na Moti, Krapji in Cvenu ustavljajo novejši šoli. Tudi prostor za novo šolo se mi ne zdi prav izbran. Vendar s temi vrsticami nečem nikogar žaliti, nikomur svoje misli vsiliti. Le toliko še dostavim: da se resnica prav spozna, naj se čujeta oba zvana. F.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so na Ogersko odpotovali k velikim manevrom okolo Miscoleza. Cesarjevič Rudolf in princesinja Štefanija sta zapustila Saleburg zaradi presitnih zijakov in se odpeljala v Prago nazaj. Nemški liberalci so nekoliko že spehani vsled večnega psovovanja na Slovane in zavoljo upitja „nemštvo je v nevarnosti.“ — Videti je, da pa tudi vse upijanje v v nemškega kmeta v gornji Avstriji s pomočjo liberalnega „Bauernvereina“ ne pomaga nič, kajti skoraj vsi volilni možje za volitev novega deželnega poslanca v Lineške okolici so — konservativci. — Tudi meščanje, zlasti manjši obrtniki in trgovci, sprevidajo pogubnost liberalnega nauka o svobodnem obrtu itd. ter se začenjajo v shodih pogovarjati se in na pomočke misliti. V Gradci bo tak shod dne 8. sept. sept. t. l. Črtež je ves konservativen. — Pri dopolnilnih volitvah so Čehi nemčurjem iztrgali dva sedeža. — Slovanski poslanec dr. Tonkli je v Gorico pozval 150 svojih volilcev in jim razložil, kako je deloval v državnem zboru. Rekel je med drugim, da zaupa grofu Taaffeju ter se trdno nadeja, da bo ta narodom pomagal do dejanske enakopravnosti. Volilci so svojemu poslancu izrekli svojo priznanje in zahvalo. — Slovanski odpadnik in bogataš baron Žvegelj je kranjske ustavake povabil na veliko gostijo na Gorenjskem pa jim na srca polagal, naj nobeden ne sprejme glavarstva za Kranjsko, kajti tako pride minister Taaffe najhuje v zadregu. Bosa oholest! Ako Slovenci ne polukajo v zbornico, ne pomaga jim nobeden glavar bodi Bobegg bodi Babegg. — Tiste zapeljane slovenske srenje v Primorskem, ki so namestniku Depretisu poslale diplomu častnega srenjčanstva, je sedaj uže sram,

ker vedo, kam „pes tace moli“. Hrvati bijejo huđo volilno borbo med seboj. Izid še se ne da prorokovati. Magjarski politikarji vedno boljje povdarjajo potrebo meje proti nam zapreti in colninsko linijo potegniti in colnino pobirati. Tudi so zvoħali ruske rubeljne, katere je baje nekdo od ruskega ministra Ignatijeva prejel, da bi nekemu v Rumuniji izročil, ta pa v Belgrad zanesel, da jih zopet nekdo na Ogersko spravi in ž njimi zoper Magjare ščuje. Neverjetno. — V Erdeljskem so Rumuni kos zemlje si osvojili in 1500 oralov gozda posekali; ogerski listi trdijo, da je gozd uže na ogerskej zemlji; sedaj reč preiskuje avstrijsko-rumunska komisija. Bosenska vlada je 8000 fl. odmerila za nakup gospodarskega orodja, drevese, trsov itd.

Vnanje države. Bismark porabi mir, ki je po Evropi zavladal, da svojo Nemčijo boljje ukrepi. V ta namen hoče liberalno gospodarjenje zatreti, kmetom in meščanom pomagati, Jude iztirati, preganjanje katoličanov ustaviti. Nekaj je uže v vsakem oziru storil ali vsaj storiti dal. Liberalci vsega sveta ga zaradi tega silno sovražijo in napadajo. Sedaj se vršijo volitve za državni zbor. Jude povsod napadajo. — Še huje se godi Judom na Ruskem; tukaj jih naravnost izganjajo. Ob nemškej meji stavijo Rusi novo železnico iz Kovna v Grajevo. — Turki so zopet pokazali, da so vendar le divjaki. Primorani zapustiti Tesalijo ter jo dati Grkom, požigajo vasnice pomikaje se iz dežele. Sultan pregleduje turško brodovje, da je popravi. — Italijanom se je namignolo, če hočejo pri Avstriji zaslombe, naj ne prežijo več na Trst in južne Tirole pa tudi naj ne škilijo v Albanijo ter našej armadi pustijo iti v Solun. Papež nameravajo baje le pobegniti na otok Malto. — Francozi so po novejših volitvah svojo republiko utrdili. To je gotovo pa tudi to, da je zviti jud in freimaurer Gambetta uže precej ob veljavo prišel, on ki je kriv, da so zadnja leta ondi katoliški mešniki in redovniki bili tako surovo preganjani. V Afriko je treba zopet več vojakov poslati. — Angleški državni zbor ali parlament je na nedoločen čas odložen. S Francozi se Angleži nič prijazno ne gledajo. Angleži zavidajo Francozom Tunis, ti pa žugajo Angležem vzeti Egipt, če bodo dalje godrnjali.

Za poduk in kratek čas.

Nesrečni dnevi generala Szapary-ja v Bosni.

(Spisal po lastnej skušnji D. Živkov.)

VII. Dne 13. avgusta hočem v mesto Gračanico potrebnih rečij nakupovat. Vzajem seboj 4 može. Kapetan mi prida še svojega strežnika, da tudi njemu nekaj priskrbim. Ko pridemo do mesta, so naše v mestu in okolici Turki napadli. V trenutku se je pričel huđ boj. Po cesti od Tuzle je vrelo vse polno sovražnika. Na holmci pred

mestom postavljena baterija je sovražnikom uže začetka občutljive zgube delala. V boj zapleten je bil celi 39. polk, dva bataljona 61. polka. Eden bataljon 70. polka je šel na levo stran Spreče, da bi severno stran Vranje planine in Ozrena sovražnih čet očistil, katere so se hotele enkrat mosta čez Sprečo polastiti. Najhuje godilo se je na Sokolskem brdu. Tukaj so Turki pritiskali močno na naše, pa se jim ni posrečilo koraka naprej storiti. Samo bali se smo, da nas za hribom vse ne prekosijo in pot odrežejo. Zato je general poslal vso voznitvo na potu proti Kostajnici. Pekarji so si ravno bili svoje železne peči postavili in počeli kruh peči. Morali so vse pustiti, ker vročih pečij niso mogli seboj vzeti. Vseh močij je bilo treba, da smo voze čez hribe spravili. Pri vsakem griči so bili pešci, da so vlekli in rivali vozove in čez brege pomagali. Na potu so nam sovražniki most podrli. Ženisti so most popravljali mi pa imeli tri ure počitka. Bila je lepa mirna noč. Luna je lepo svetila in dobro bi se bilo spalo, da nas nebi bilo kolo mlina na Spreči s svojim počasnim škripanjem motilo. Po polnoči smo se dalje napotili. Proti četrti uri smo dospeli na vrh brega pri Doboju, kateri je postal del tako imenovane nove „Plevne“. Pri kratkem počitku smo si malo čaja skuhali, in suhor v njega namakali, tudi kopinšnice smo po obilnem grmovji tik ceste pobirali in zobali. Ko smo dne 14. avgusta vrh hriba prekoračili, zagledamo trdnjavo in mesto Dobj, v kateri prvej nam je prijazno črno rumena cesarska zastava vihrala v znamenje, da je mesto vže v avstrijskih rokah. Marsikteri je leži dihal, da je blizu pomoč. — Na velikem pašniku tik Bosne zunaj Doboja je bil velik tabor slavonskih vozačev, koji so morali od Maglaja nazaj pobegnoti, ker so jih Turki napadli, straže pa so bile preslabe. Ko smo dospeli do Bosne, našli smo uže naše ženiste pri podiranji drevja in stavljenji mosta čez reko, katerim je v kratkem ena kompanija pionirjev na pomoč prihitela. Akoravno ni bilo nikakšne mostne priprave, so vendar most v 20 urah dogotovili. Med tem se je naša bolnišnica z ranjenci na levo, dva bataljona 78. in eden bataljon 16. polka pod fml. Šmigocem na enem brodu nam na pomoč na desno stran Bosne prepeljalo, kateri zadnji so ravno dobro došli na pomoč našim četam. Te so se v noči od 14.—15. avgusta na desni strani Bosne severno od Sprece zbirale. Straže so se med Spreco in Kostajnico razpostavile in, kolikor je bilo v naglosti mogoče, dobro utrdile.

Dne 16. avgusta zgodaj so Turki počeli na naše pritiskati. Naši vrli pešci so se Turkom, kateri so s preveliko silo na nje pritrsnoli, morali umaknoti, pa vendar kakor hitro dobijo pomoči, so jim zgubljeno odvzeli. Med tem je poslal general vso vojništvo in tehničke oddelke preko Bosne. Tudi nam je jednaka zapoved došla. Proti poldnevu so bili vsi polki v boj zapleteni. Pri tem so se od-

delki raznovrstnih polkov skupaj bojevali, kakor so na bojišče dospeli in na nevarnejše kraje razpostavljeni bili. Na desni strani so se bojevale čete 39. 70. in 78. polka, v sredini 70. polka, katerim so še oddelki 78. in 39. polka na pomoč prišli. Na levi strani so bili oddelki 16. 61. in 70. polka. Zvezo med vsemi so držale kompanije 70. in 78. polka. Nemogoče je bilo ta dan kanonov, katerih se Turki strašno bojijo, rabiti, ker težkih niso mogli na višine spraviti, brežnih pa divizija imela ni. Strelivo se je moralo pešcem na konjih v hribe nositi. Jaz sem bil predpoldan na desni, popoldan na levi strani. Ker so poti prestrmi, sem namesto jezdaril konja večkrat pešice vodil. Turčini so enkrat na desno enkrat na levo stran huje pritiskali. Tudi sredino so enkrat hudo prejeli in začela se je umikati. Ravno prav prihitite dve kompaniji 61. polka na pomoč, in sovražnika odbijete. Proti večeru neha streljanje, turške trobente zapojejo in sovražniki se na kakih 2000 korakov od nas na več kardel zberejo in proti nam svoj „Allah il Allah“ z močnim glasom zakričijo.

Med bojem so se naši vojaki posebno pa v sredini, kateri so bili najbolj sovražnim kroglijam izpostavljeni, vkopali in v jarkih vtrdili. Toti jarki so se po noči popravili in na mestih novi napravili tako, da je bila cela linija utrjena. Vojaki so celo noč z orožjem v roki na svojih postajah bedeli.

Padla sta 16. avgusta dva večja častnika, več oficirjev in veliko vojakov.

(Konec prih.)

Smešničar 35. „Ogenj, Ogenj“ zavpije nek pridigar z močnim glasom, ko vidi, da skoraj polovica njegovih poslušalcev spi in dremlje; po teh besedah vzdramljeni vprašajo mnogoteri strahoma „kje, kje?“ „V peklu!“ govori z ojstrim glasom pridigar dalje, za vse one, koji med pridigo in božjo službo spijo. Jamniški.

Razne stvari.

(*Oča Slovencev s plemstvom odlikovan.*) Slavni naš g. dr. Bleiweiss prejel je od svitlega cesarja kot odlikovanec redom železne krone plemstvo z imenom: vitez Trsteniški. Slava očetu Slovencev!

(*Poštni uradnik*) iz Maribora bil je na železnici zasačen, ker je pisma kradel, iz njih denarje pobiral in v peč metal, kder jih je sežigal.

(*Iz Slov. Bistrice*) se poroča, da ondi od toče zadeti trs prav lepo cvete, tudi cvetočo jablano imajo; v Planini na Pohorji so posekali 450 let staro jelko, ki je dala 1137 kubičnih črevljev merkantilnega lesa.

(*Regiment Belgier*) mora narediti kot vajo dolgo pot, namreč iz Celovca nad Ljubem v Kranj in nad Jezero nazaj.

(*V Mahrenbergu*) se je hlapec Lah zastrupil in umrl.

(*Hud tepež*) je 24. avg. nastal v Velenji med fanti iz Skal in Velenja. Lotili so se žandarjev,

ki so jih mirili, in tem hoteli puške izpipati. Na to so žandarji z orožjem fante napali in bilo jih je več ranjenih, eden posebno hudo na glavi.

(*Preč. g. Celjski opat*) je uredništvu poslal zastran našega poročila o predlogu v pastoralnej konferenci celjske v šte. 32. pa iz „Süd. Post“ vzetega sledeči popravek: „pastoralna konferenca za 3 dekanije je bila v Celji dne 6. t. l. Pri tej konferenci so se potresovale samo vprašanja od preč. ordinarijata odločene. Kej? in pri komu? se naj kronika Lav. škofije tiska, ni predmet konference, še menje, da naj nihče pri g. Rakuši ne kupi tiskovine. Tak predlog bi kaznovan bil ker bi se lahko tožilo, in ga tudi v zapisniku konference ni zapisanega.“

(*Cillier-Zeitung*) je Slov. Gosp. večkrat očitala, da ta „Nemce sovraži“. Zoper takšno nekrščansko očitavanje poslal je urednik popravek. Celjanka ni hotela sprejeti, a je bila tožena, in je od c. k. celjske sodnije obsojena in še vrhu tega v denarjih kaznovana objavila popolnem naš popravek in toraj prisiljena bila preklicati laž, da „Slov. Gosp.“ „Nemce, nemški narod, sovraži.“

(*Iz Vojnika v Rogatec*) se preseli zdravnik Benesch.

(*Po toči oškodovanim*) v celjskem okraji darovala je štajerska hranilnica 8000 fl.

(*Toča*) potokla je 28. avgustu popoldne Svetinsko, sv. Miklauževsko in sv. Bolfansko faro, skoraj popolnem, Središka je pa celo malo trpela.

(*Izjava*). Celjski opat je „Gospodarju“ poslal popravek, ki bi bil slobodno izostal, ker naš list ni rekel, da je preč. ordinarijat zaukazal pretresovati vprašanje o g. Rakuši, ker ni trdil, da je dotični sklep v zapisniku celjske konference, ker je znano, da se stavijo pri konferencah poljubni nasveti, ker je baje stavitelj predloga sam g. Rakušu potem naznanil, kar je storil, ker so uredniku Slov. Gosp. trije duhovniki, deležniki konference, reč potrdili in eden je celo rekel, da stoji v zapisniku celjske konference. Kako jo mogoče, da celjski opat vse taji, to razjasni dopisnik Süd. Post! Potem zasliši celjski opat naše mnenje. Zakrivil si ga je sam! Slov. Gospod. si je želel miru pred tem opatom!

(*Okrajni šolski svet konjiški*) je zopet nemško-liberalen. Od okrajnega zastopa so namreč nemškutarji na glasu izvoljeni kot udje okrajnemu šolskemu svetu: dr. Lederer, Hausenbichel, Jan. Sutter, Kokoll in Putschnik. Vsaj „Celjanka“ prišteva vse nemškim liberalcem!

(*Dražbe*) 5. sept. Iz zapuščine župnika Jakopetove vinograd v Solčavi mar. okraja 1845 fl. in 950 fl. Janez Vehovar v Pristovi 2810 fl. 9. sept. Štef. Vekuš 3405 fl. v Šmariji, 10. sept. Miha Golob 2161 fl. 14. sept. Jož. Skamlic v sv. Jakobskem dolu v Slov. gor. 8263 fl. 22. sept. Janez Koller v Dobrenji 2897 fl. Andrej Gep v spod. Jakobskem dolu 18151 fl. 24. sept. Matija Macun na Cvenu 751 fl.

Loterijne številke:

V Gradci 27. avgusta 1881: 52, 37, 54, 67, 85.
Na Dunaji „ „ 15, 53, 42, 67, 34.

Prihodnje srečkanje: 10. septembra 1881.

Naznanilo.

Poduk v cerkvenem petji, koralu, glasbi, sosebno orglarstvu in gloslih se deli fantom za to sposobnim in spretnim pod prav ugodnimi pogoji. Zamoglo se bo nekterim tudi stanovanje in hrana preskrbeti. Poduk se začne s prvim oktobrom t. l. pri Franci Šef, organistu na Rečici blizu Mozirja, pri katerem se za to zanimajoči naj oglašijo. S vsem spoštovanjem

France Šef,

organist.

1—3

Na prodaj!

Mlin na 4 tečaje zravno stope in žaga pri stanovitni tekoči močni vodi Voglajni, vse dobro vtrjeno in vredjeno poslopje, dve hiši, hlevi za raznovrstno živino, kovačnica in kozolec, poleg več oralov zemljišča na lepi legi, tri četrt ure od mesta Celje v Teharjah, čisto blizu velike ceste, železnice in Štorske železne fabrike.

Še bolj na tenko je zvedeti pri meni lastnici vel. posestva v Teharjah, Bukovi žlaki, h. št. 10.

2—3

Maria Rebou.

3—3

Razglas.

Po ces. kralj. okrajnej sodnji Mariborskej lev. dravs. pobrež. se naznanja:

Vsled prošnje Pauline plem. Zergollern, omožene Uberschwinger, Rudolfa plem. Zergollern in Flore plem. Zergollern dovoljena je prostovoljna sodnijska dražba njih vinograda gorsk. st. 427 ad Freidenek, ležečega v občinah Rosbach in Krčovina, in odločen je za izvršitev dražbe kot edini obrok dan 12. septembra 1881, dopoldan od 10 do 12 ure na mestu posestva v Rosbahu, s tim pristavkom, da se posestvo ne bo oddalo pod ceno 13.000 fl., da so upnikom vknjiženim na posestvu brez obzira na znesek kupnine pridržane njih zastavne pravice, da ima vsak licitant položiti kot vadium 2000 fl., in da so lastniki posestva pridržali si potrjenje prodaje, tako, da bode se cela prodaja za neizvršeno imela, ako je le eden izmed lastnikov v osmih dnevih ne potrdi.

Dražbene pogoje, zemljiščno-knjižni in katastralni izpis more vsakdo pri tej ces. kralj. sodnji čitati.

C. kr. okrajna sodnja Mariborska l. dr. pobrež.

6. avgusta 1881.

Prošnja.

Gospoško palico iz španske trstike ob konci skrivljeno je nek gospod z voza zgubil na poti od Hrastovca do Močne v Slov. goricah in prosi naj jo pošten človek prinese uredništvu „Slov. Gosp.“ Palica sama ob sebi ni velike vrednosti, toda ljuba je posestniku, ker ga vedno na rajnega očeta spominja. Kdor jo prinese, dobi večjo plačilo, kakor je palica vredna.

Živinski sejem

bo pri

sv. Antoniji v Slovenskih goricah

v soboto 10. septembra 1881.

Dr. zdravilstva F. Terč,

stanuje od 19. avgusta t. l. naprej v Tegetthofovej (graškej) ulici v Mariboru, nasproti slovenskej cerkvi, hiš. št. 3., stopnica na levo, v I. nadstropji, ter sprejema obiskovalce kakor do sedaj, od 7—8 ure dopoldne in od 1—2 ure popoldne.

1—3

Središče dne 26. avg. 1881.

„Oberpünfermeistra“

Ormožkega okraja

püstijo lepo pozdraviti njegovi volilci.

Imam na prodaj vsake sorte žganja in Rosoglie od 28 kr. liter naprej. Kdor 5 litrov skupaj kupi, dobi še cenejše.

Tudi vzamem pridnega fanta za učenca.

Celje 10. avgusta 1881.

3—4

France Kapus.

Važno za kmetovalce!

Pomoček zoper žitni snet.

Zoper snet pri pšenici, ovsi, ječmeni, koruzi in vsem semenstvu, katero ta bolezen napada, najboljšo, ker najgotovješe, pomaga

N. Dupuy-jeva strojnica ali lug.

Slavno c. k. ogersko ministerstvo je kmetovalcem ovo strojnico priporočilo najnujnejše pa tudi na gospodarstvenej razstavi v št. Pöltenu na Spodnjem Avstrijskem bila odlikovana s srebrno svetinjo. Kako se ravna ž njo, to razlaga natačno tiskani poduk, kateri je priložen vsakšnemu paketu. Sploh je pa ravnanje prav lahko. Jeden paket zadostuje za 200 litrov semena ter velja samo **30 kr.** Dobiti ga je v zalogah po vsej avstro-ogerskej državi.

1—6

N. Dupuy

na Dunaji (Wien, VI., Windmühlgasse 35).

Založeno imajo ovo robo:

V Celji g. Janež, v Mariboru g. M. Berdajs, v Ptujih g. Andrej Jurha, v Lipnici g. B. Seredinski, v Arnauži g. Teodor Egger, v Slov. Bistrici g. Stiger in sin.

Važno za kmetovalce!

Nove bukve so prišle ravnokar na svetlo z imenom:

„Lurška mati Božja.“

Preložene so iz francoskega po g. Henriku Lasserre. V njih je popisano, kako se je mati Božja prikazovala v Lurdu pred nekoliko leti, in kako so se potem godili in se še godé čudeži. — Veljajo mehko vezane 1 fl., v polplatnu 1 fl. 20 kr., v polusnji 1 fl. 25 kr., in vse v platnu 1 fl. 40 kr. Po pošti 10 kr. več. Kdor vzame 10 iztisov, jih dobi poštne prosto.

Prodaja jih prelagatelj **Franjo Marešič**, kaplan v Šentvidu nad Ljubljano in katoliška bukvarna v Ljubljani.

4—6